

Duální dějiny umění

Přednáškový cyklus **Duální dějiny umění** nabízí komparativní pohled na vývoj umění v Česku a na Slovensku od vzniku Československa po současnost. V šesti tematických přednáškách sleduje společné kořeny i rozdílné trajektorie obou kulturních prostředí v kontextu politických, společenských a kulturních proměn 20. a 21. století.

Český kontext představí **Tamara Kubečková**, kurátorka podsbírek Kresby a Grafiky, slovenský kontext **Matej Pancurák**, kurátor podsbírek Fotografie a nových médií.

Duální dějiny umění 1. (1918–1938)

07. 04. 2026 | 17:00

CZ: Hledání identity českého umění v meziválečném období

Přednáška se zaměřuje na období, kdy se nově vzniklý stát snažil definovat vlastní kulturní a národní identitu. Sleduje fenomén národního slohu, zejména rondokubismu, roli uměleckých spolků a avantgardních skupin (SVU Mánes, Umělecká beseda, Devětsil, Tvrdošijní) i rozvoj nové věcnosti ve fotografii. Závěrečná část se věnuje etablování surrealismu jako jednoho z klíčových proudů českého meziválečného umění.

SK: Slovenský obraz – antiobraz. Snaha o budovanie národnej identity prostredníctvom výtvarnej kultúry

Prednáška mapuje formovanie slovenského moderného umenia v kontexte hľadania národnej identity. Predstavuje Ladislava Mednyánszského ako významného predchodcu moderny a poukazuje na špecifiká fragmentárnej stredoeurópskej avantgardy. Pozornosť je venovaná Košickej moderne, sociálne kritickej fotografii a úlohe Školy umeleckých remesiel v Bratislave. Samostatnú kapitolu tvoria expresionistické tendencie a fenomén „slovenského mýtu“, ako aj syntéza folklóru a moderny v tvorbe Fullu a Galandu.

Duální dějiny umění 2. (1938–1948)

14. 04. 2026 | 17:00

CZ: Umění v čase války a poválečné nejistoty

Přednáška se věnuje období poznamenanému mnichovskou krizí, druhou světovou válkou a složitým poválečným vývojem. Akcentuje humanistickou reakci na válečnou zkušenost, existenciální úzkost a tvorbu skupin Sedm v říjnu a Skupiny 42. Samostatná pozornost je

věnována problematice konfiskací židovského majetku, provenienci uměleckých děl a etice sběratelství, stejně jako snahám o navázání na předválečnou modernu.

SK: Temné dejiny Slovenska – prvý Slovenský štát

Prednáška sa zameriava na obdobie vzniku prvého Slovenského štátu, v ktorom sa umenie stáva nástrojom ideológie. Analyzuje fašizovanú podobu „ľudovej folklórnosti“ ako oficiálny vizuálny jazyk, vznik kľúčových národných inštitúcií a perzekúciu židovských umelcov. Sleduje napätie medzi propagandou a autentickým modernistickým prejavom, ako aj generačný konflikt v rámci slovenskej výtvarnej scény.

Duální dějiny umění 3. (1948–1968)

21. 04. 2026 | 17:00

CZ: Oficiální kultura, alternativa a experiment v Československu

Přednáška se zaměřuje na budování oficiální kultury jako nástroje politické moci, včetně role kulturních domů a socialistického realismu. Paralelně sleduje existenci neoficiální a experimentální scény – od Šmidrů a Vladimíra Boudníka přes kolážovou tvorbu Jiřího Koláře až po EXPO 58 a fenomén Laterny magiky. Závěrečná část se věnuje akčnímu umění, performanci a mezinárodním souvislostem hnutí Fluxus.

SK: Socialistický realizmus a oficiálne vs. neoficiálne umenie

Prednáška sa venuje socialistickému realizmu ako riadenej umeleckej doktríne a jeho dopadu na výtvarnú tvorbu, architektúru a verejný priestor. Sleduje urbanizáciu, ideologickú reprezentáciu moci a zlom 60. rokov, keď dochádza k obnove modernistických tendencií a otvoreniu sa medzinárodnej neoavantgarde. Predstavuje tvorbu Stana Filka, Alexe Mlynárčika a Júliusa Kollera ako zásadný posun smerom k experimentu a konceptuálnemu mysleniu – úvahám.

Duální dějiny umění 4. (1968–1989)

28. 04. 2026 | 17:00

CZ: Umění normalizace mezi kritikou, existencí a tělesností

Přednáška představí výtvarnou kulturu období normalizace, charakterizovanou politickou represí, cenzurou a omezenými možnostmi veřejné prezentace. Sleduje umělecké strategie ironie, satiry a existenciální výpovědi, rozvoj land artu, environmentálních projektů a body artu. Zvláštní pozornost je věnována vzniku českého videa a mezinárodnímu přesahu projektu *The Kitchen* manželů Vasulkových.

SK: Otázky otáznika a krik výkřičníka?!

Přednáška mapuje slovenské výtvarné umění v období normalizace a jeho rozdělení na oficiální a neoficiální scénu. Zaměřuje se na vznik alternativních struktur, ateliérů a bytových výstav jako prostorů experimentu. Sleduje pokračování neoavantgardních tendencí, rozvoj konceptuálního umění, minimalismu, land artu a body artu jako forem uměleckého odporu a redefinice slobody.

Duální dějiny umění 5. (1989–2000)

05. 05. 2026 | 17:00

CZ: Svoboda, identita a angažovanost v českém umění

Přednáška se zaměřuje na proměny českého umění v 90. letech v kontextu společenského uvolnění a otevření se mezinárodnímu prostředí. Sleduje intenzivní experimentování, práci s popkulturními vzory, sociální angažovanost i posun k intimním a tělesným tématům prostřednictvím fotografie a performativních strategií.

SK: Koniec veľkých naratívov a „schizofrénia doby“ – presun umenia do globálnej dediny

Přednáška se zaměřuje na transformaci slovenského umění po roce 1989 a přechod od ideologické kontroly k pluralitě uměleckých strategií. Sleduje nástup postmoderny, ironie, apropriace a nových médií. Analyzuje napětí mezi lokálním kontextem a globalizací a redefinování identity v postideologickém priestore.

Duální dějiny umění 6. (2000–2026)

12. 05. 2026 | 17:00

CZ: Po miléniu – proměny uměleckého výrazu

Přednáška se věnuje umění po roce 2000 v širším společenském a institucionálním kontextu. Zaměřuje se na participativní projekty, sociální rozměr umění, genderová a queer témata, institucionální kritiku i mezinárodní prezentaci České republiky. Akcentuje intermedialitu, video, herní estetiku a proměnu samotného chápání umění v 21. století.

SK: Súčasná prevádzka umenia na Slovensku: „slovenské“ a žiadne iné?

Přednáška se zaměřuje na současný prevádzkový rámec umění na Slovensku – jeho inštitucionálne, politické a symbolické podmienky. Sleduje vznik klúčových platforiem, cien a inštitúcií, ako aj kritickú reflexiu reprezentácie moci, kultúrnej identity a mechanizmov symbolického vylučovania. Otvára otázky cancel culture a snáh normatívne vymedzovať hranice „slovenského“ umenia.

- **Vstupné na celý cyklus:**
900 Kč – plné vstupné
700 Kč – snížené vstupné
- **Vstupné na jednu přednášku:**
200 Kč – plné vstupné
150 Kč – snížené vstupné